

EBELİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN YAZ STAJININ DEĞERLENDİRİLMESİ

The Evaluation of Summer Internship of Midwifery Students

Pervin ŞAHİNER¹, Hatice AKAN², Hatice ÇEVİKER³

ÖZET

Amaç: Çalışma, sadece üçüncü sınıfta yaz staj uygulaması olan üç sağlık yüksekokulunun ebelik bölümünde, yaz stajını değerlendirmek amacıyla tanımlayıcı olarak yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmanın evrenini Kocaeli Sağlık Yüksekokulu, İzmir Atatürk Sağlık Yüksekokulu, Giresun Sağlık Bilimleri Fakültesi'nin ebelik bölümünden 126 öğrenci oluşturmuştur.

Bulgular: Öğrencilerin %92.1'i yaz stajının gerekli olduğunu ifade etmiştir. Stajın yazın yapılmasını belirten öğrencilerin %52.2 si stajın sadece üçüncü sınıfta yapılmasını yeterli bulmamış ve bu öğrencilerin %72.25'i yaz stajının üçüncü sınıf öğrencileri gibi ikinci sınıf öğrencilerinin de müfredatına eklenmesi gerektiğini bildirmişlerdir. Tüm öğrencilerin %26.2'si staj süresini yeterli bulmamış ve yeterli bulmayanların %57.58'i staj süresinin 30 iş günü olmasını istemişlerdir. Ayrıca öğrencilerin %82.5'i yaz stajında gece nöbetinin olmasını, %88.1'i ise stajı kendi belirledikleri bir ilde yapmayı istemektedirler. Öğrenciler, yaz stajında yıl içi staja göre daha fazla uygulama yaptıklarını, ancak yaz stajı uygulaması sırasında maddi, kalacak yer, ulaşım, yemek, sağlık çalışanları ile ilgili sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir.

Sonuç: Öğrencilerin, yaz stajını gerekli buldukları ancak yaz stajı yaparken bazı sorunlar yaşadıkları saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Yaz stajı, yıl içi uygulama, ebelik öğrencisi.

ABSTRACT

Aim: The study was done as a defining research to evaluate summer internship in midwifery department in only 3rd grade summer internship practice of 3 health colleges.

Method: 126 students from midwifery department of Kocaeli Health College, İzmir Atatürk Health College and Giresun Health College formed the population of research.

Findings: 92.1 percentage of student expressed that summer internship is necessary. Moreover, 52.2 percentage of those who find that intership must be done in summer stated that summer intership done during only 3rd year is not sufficient and 72.25 percentage of those stated that it must be added to the curriculum of 2nd grade students as well as 3rd grade students. Furthermore, 26.2 percentage of total students reported that duration of intership is not enough and 57.58 percentage of those wished to have 1 month-intership. Additionally, 82.5 percentage of all students wished to have night duty in the period of intership. Besides, doing intership in the cities they choose is wished by 88.1 percentage of students. Although all exercises are practiced more during summer-intership in comparison with other intership program, students suffered from accomodation , food, transportation, health and also finance facilities

Result: Almost all students find summer internship necessary however they have some problems during summer intership.

Key words: Summer clinical practice, in-year clinical practice, midwifery student.

¹Öğr. Gör. Pervin ŞAHİNER, Kocaeli Üniversitesi Kocaeli Sağlık Yüksekokulu, Ebelik Bölümü, KOCAELİ.

²Ebe Hatice AKAN, Mardin Savur Toplam Sağlık Merkezi, MARDİN.

³Ebe Hatice ÇEVİKER, Ardağan Merkez Toplum Sağlık Merkezi, ARDAHAN.

Yazışma Adresi

Öğr. Gör. Pervin ŞAHİNER, Kocaeli Üniversitesi Kocaeli Sağlık Yüksekokulu, Ebelik Bölümü, KOCAELİ.

Tel: 0 262 303 7820

Faks: 0 262 303 78 03

E-posta: pervin.sahiner@kocaeli.edu.tr

Geliş tarihi/Received:08/05/2015 ; Kabul tarihi/Accepted: 05/06/2016

GİRİŞ

Ebelik eğitiminde bilginin yanı sıra beceri ve davranışların da geliştirilmesi hedeflenir (Chan 2002). Bu nedenle eğitim programlarında teorik eğitimin yanı sıra klinik eğitim de yer almaktadır. Klinik eğitim, teorik bilgi ile uygulamanın bütünleşmesine, teorik bilginin beceriye dönüşmesine, öğrencilerin gerçek ortamda yaparak ve yaşayarak öğrenmesine, eleştirel düşünme ve analiz etmesine, tutum, bilgi ve beceri kazanmalarına olanak sağlamaktadır (Akyüz ve ark. 2007; Chan 2002; Çalışkan ve Akgöz 2006; Karaöz 2003; Keser ve ark. 2008). Yapılan çalışmalarda klinik eğitimin faydalı olduğu vurgulanarak, klinikte yapılan uygulamaların laboratuvarda yapılan eğitime göre daha başarılı olduğu belirtilmiştir (Şentürk Erenel ve ark. 2008).

Müfredat programına uygun olarak akademik takvim içinde yapılan staj, öğrencinin mesleki bilgi ve becerisini geliştirmesinde çok önemli kazanımlar sağlamaktadır. Ancak stajda öğrencilerin uygulama yaptıkları kliniklerde rotasyona tabii tutulması, teorik bilgi ve uygulama ortamı arasında farklılıkların olması, klinik uygulamalarda her grupta bulunan öğrenci sayısının fazla olması, klinik uygulamaların yürütüldüğü alanlarda ebelerin ve diğer sağlık ekibi üyelerinin öğrencilerin eğitimini bir görev olarak benimsememesi gibi nedenlerle yetersiz kalabilmektedir. Bu nedenle öğrencilerinin klinik eğitimi yıl içi stajı ve yılsonunda yaz stajı olarak gerçekleştirilmektedir (Çalışkan ve ark. 2005b). Ancak ülkemizde klinik eğitim ile ilgili yapılmış çalışmalar daha çok yıl içi uygulamalar ile ilgilidir (Akgün Kostak ve ark. 2012; Demir Karabulut ve Ulusoy 2008; Eker ve ark. 2011; Karabacak ve ark. 2012; Karaçam ve ark. 2010; Okumuş ve ark. 2011; Taşcı 2006; Şentürk Erenel ve ark. 2008).

Yaz stajının öğrenciye katkısının incelendiği çalışmada; yaz stajı uygulamasının öğrencilerin ilaç uygulamaları, yaşam bulguları takibi, travay takibi, doğum, doğum sonu bakım, yenidoğan bakımı uygulamalarını yapmalarına, mesleki güven kazanmalarına, mesleki becerilerini geliştirmelerine, mezuniyet kriterlerini tamamlamalarına olanak sağladığı belirlenmiştir (Çalışkan ve ark. 2005b). Yaz stajı okul yönetimi tarafından belirtilen staj takvimi süresince yapılmakta olup süreleri farklılık gösterebilmektedir. Yaz stajı bazı okullarda öğrencilerin belirledikleri illerde, bazılarında ise öğrenim görmekte oldukları ilde yapılmaktadır. Kocaeli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda da öğrenciler kendi belirledikleri il ve hastanelerde yaz stajını yapmakta o-

lup stajın değerlendirilmesi "Yaz Stajı Öğrenci Değerlendirme Formu"na göre klinik sorumlu ebe ve hemşireleri tarafından yapılmaktadır. Değerlendirme formu stajın yapıldığı kurum tarafından posta yolu ile okul idaresine gönderilmektedir. Ayrıca staj süresince Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun sigorta kapsamında olmaları sağlanmaktadır. Yaz stajı planlanırken uygulama alanlarının eğitim açısından uygun olması, öğrencilerin belirtilen kliniklerde uygulama yapabilmeleri, maddi açıdan desteklenmeleri, kalacak yer sorunu yaşamamaları, staj yaptıkları kurumda ücretsiz olarak yemek yiyebilmeleri, sağlık çalışanları ile olumlu işbirliği içinde olmaları öğrenciler için çok önemlidir.

AMAÇ

Bu çalışmanın amacı, sadece 3. sınıfta yaz stajı bulunan ebelik bölümü öğrencilerinin yaz stajlarını değerlendirmek, yaz stajı sırasında yaşadıkları sorunları belirlemek, yıl içi ve yaz stajında yaptıkları uygulamaları karşılaştırabilmektir.

GEREÇ VE YÖNTEM

Bu çalışma tanımlayıcı bir araştırmadır. Ülkemizdeki 33 üniversitede Ebelik Bölümü bulunmaktadır (ÖSYM 2010). Bu üniversitelerin %60.6'sında yaz stajı bulunmaktadır. Her üniversitenin kendi müfredatına göre yaz stajı olan üniversitelerin %15'inde sadece 3. sınıfta, %60'ında 1,2 ve 3. sınıfta, %20'sinde 2 ve 3. sınıflarda, %5'inde sadece birinci sınıfta yaz stajı yapılmaktadır. Yaz stajı süreleri 1040 gün arasında değişmektedir. Öğrenciler yaz stajlarını uygulama kriterlerini karşılamak koşulu ile bazı üniversitelerde istedikleri bir ilde, bazılarında ise üniversitelerin kendi belirledikleri bir ilde yapmaktadırlar.

Araştırma evrenini sadece 3. sınıfta yaz stajı olan, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Ege Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu ve Giresun Üniversitesi Sağlık Yüksekokulunda 01.03.2011-01.06.2011 tarihleri arasında yaz stajı yapan toplam 126 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmanın yapıldığı okullarda yaz stajı süreleri 20 iş günüdür.

Bu araştırmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen "Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri" ve "Yıl içi ve yaz stajı beceri değerlendirme formu" olmak üzere iki anket formu kullanılmıştır. İlk form, açık ve kapalı uçlu toplam 26 sorudan oluşmuştur. Bu formda yaş, okuduğu üniversite, ebelik bölümünü isteyerek seçme durumu, burs alma durumu, yaz stajını gerekli bulma durumu, yaz stajının sadece 3. sınıfta yapılmasının yeterli olma durumu, yaz stajının süre-

si, yaz stajını nerede yapmak istedikleri, yaz stajı yaptıkları sürece kaldıkları yerler, yaz stajında sorun yaşama durumu, yaşanan sorunları belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. İkinci form ise kapalı uçlu toplam 21 sorudan (travay takibi, doğum eylemi, yenidoğan bakımı, doğum sonu bakım uygulamalarını yapma durumu vb.) oluşmaktadır.

Bu çalışma için Kocaeli Üniversitesi İnsan Araştırmaları Etik Kurulu'ndan ve

çalışma yapılan okulların ebelik bölüm başkanlarından izin alınmıştır.

Araştırma, 01.03.2011- 01.06.2011 tarihleri arasında yürütülmüş-tür. İki veri toplama aracının ön uygulaması yapıldıktan sonra, gerekli düzeltmeler yapılarak son biçimleri oluşturulmuştur. Anket formları öğrencilere kendi hocaları tarafından doldurtulmuştur.

Uygulamadan elde edilen veriler SPSS 13.0 programında sayı ve yüz-delerle değerlendirilmiştir.

BULGULAR

Tablo 1. Öğrencilerin Bazı Sosyodemografik Özellikleri (N=126)

Özellikler	Sayı	%
Yaş		
20-22	43	34.1
23-25	70	55.6
≥26	13	10.3
Medeni durum		
Bekar	120	95.2
Evli	6	4.8
Üniversite		
Kocaeli Üniversitesi	40	31.7
Ege Üniversitesi	60	47.6
Gresun Üniversitesi	26	20.6
Mezun olduğu lise		
Düz lise	82	65.1
Süper lise	27	21.4
Sağlık meslek lisesi	8	6.3
Anadolu lisesi/Anadolu öğretmen lisesi	9	7.2
Ebelik bölümünü isteyerek gelme durumu		
İsteyerek gelen	75	59.5
İstemeden gelen	51	40.5
Ebelik bölümünü okumaktan memnun olma durumu		
Memnun	109	86.5
Memnun değil	17	13.5
Öğrencilerin aile tipi		
Çekirdek aile	101	80.2
Geniş aile	15	11.8
Tek ebeveynli/diğer	10	8.0
Öğrencilerin babalarının çalışma durumu		
Kendi işi olanlar ve yanında maaşlı kişiler çalıştıranlar	34	27.0
Maaşlı, ücretli çalışan	42	33.3
İşsiz ve iş buldukça çalışan	15	11.9
Emekli	30	23.8
Babası vefat edenler	5	4.0
Öğrencilerin burs alma durumu		
Burs alanlar	54	42.9
Burs almayanlar	72	57.1
Öğrencilerin bir yerde çalışma durumu		
Çalışıyor	14	11.1
Çalışmıyor	112	88.9

Çalışmaya katılan öğrencilerin yarısından fazlası (%55.6) 23-25 yaş grubunda, %82.5'i bekarıdır. Öğrencilerin %59.5'i ebelik bölümüne isteyerek geldiklerini, %86.5'i ebelik bölümünü okumaktan memnun olduğunu ifade etmiştir. Yaklaşık olarak her sekiz öğ-

renciden birinin babası işsizdir ve iş buldukça çalışmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin yarısından fazlası (%57.1) burs almamaktadır. Ayrıca %11.1'i hem okuyup hem de çalışmaktadır (Tablo 1).

Tablo 2. Öğrencilerin Yaz Stajı İle İlgili Görüşleri

Öğrenci görüşleri	Sayı	%
Yaz stajını gerekli bulma		
Gerekli	116	92.1
Gerekli değil	10	7.9
Yaz stajının sadece 3. sınıfta olmasını yeterli bulma		
Yeterli	60	47.6
Yeterli değil	66	52.2
Öğrencilere göre yaz stajının olması gereken sınıflar		
1,2 ve 3. sınıflar	17	25.75
2 ve 3. sınıflar	49	74.25
Yaz stajının süresini yeterli bulma		
Yeterli	93	73.8
Yeterli değil	33	26.2
Öğrencilerin önerdikleri yaz stajı süresi		
30 iş günü	19	57.58
40 iş günü	14	42.42
Yaz stajında gece nöbetinin olmasını isteme		
Gece nöbeti olsun	104	82.5
Gece nöbeti olmasın	22	17.5
Yaz stajını yapmak istedikleri il		
Okudukları ilde	15	11.9
Kendi belirledikleri ilde	111	88.1
Yaz stajına öğretim elemanı gözetimi altında çıkmak isteme durumları		
Öğretim elemanı olsun	17	13.5
Öğretim elemanı olmasın	109	86.5
Yaz stajı süresince kaldıkları yer		
Yurtta	28	22.2
Aile yanında	63	50.0
Arkadaş ve akraba yanında	35	27.8
Yaz stajında yaşadıkları sorunlar		
Sorun yaşamadım	15	11.9
Kurum, sağlık çalışanları ile ilgili sorun yaşayanlar	34	27.0
Maddi açıdan, kalacak yer, ulaşım ve yemek ile ilgili sorun yaşayanlar	77	61.1
Yaz stajında kurum tarafından farklı kliniklerde çalışma durumu		
Çalıştım	35	27.8
Çalışmadım	91	72.2

Tablo 2. Devamı.

Öğrenci görüşleri	Sayı	%
Yaz stajının öğrencilere kazandırdıkları		
El manipülasyonum gelişti	110	87.3
Mesleki güvenim arttı		
Mezuniyet kriterlerimi tamamlamamı sağladı		
Yıl içi klinik uygulamalarda yapamadığım uygulamaları yaptım		
Diğer	16	12.7
Yaz stajını kimin gözetimi altında yaptıkları		
Ebe -Hemşire	92	73.0
Uzman doktor-Asistan	9	7.1
Ebe -Hemşire, Uzman doktor-Asistan	25	19.9

Çalışmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmı (%92.1) yaz stajını gerekli bulmaktadırlar. Öğrencilerin %52.2'si yaz stajının sadece üçüncü sınıfta olmasını yeterli bulmakta, yaz stajının sadece üçüncü sınıfta olmasını yeterli bulmayan öğrencilerin %74.25'i yaz stajının ikinci ve üçüncü sınıflarda

olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Öğrencilerin %73.8'i yaz stajının süresini yeterli bulmakta olup bu sürenin yeterli olmadığını ifade eden öğrencilerin, %57.6'sı sürenin 30 iş günü olması gerektiğini belirtmişlerdir. Çalışmaya katılan öğrencilerin %82.5'i yaz stajında gece nöbetinin olmasını istemekte ve büyük bir çoğunluğu (%86.5) yaz stajını yaparken öğretim elemanının olmasını istememektedirler.

Öğrencilerin yarısı (%50) yaz stajını yaparken ailelerinin yanında kalmışlardır. Öğrencilerin %88.1'i yaz stajını kendi belirledikleri bir ilde yapmak istediklerini belirtmiştir. Öğrencilerin yarıdan fazlası (%61.1) yaz stajı yaparken maddi zorluk, kalacak yer, ulaşım ve yemek ile ilgili sorunlar yaşadıklarını, %27.8'i yaz stajı yaptıkları kurumda okulun belirlediği kliniklerden farklı kliniklerde çalıştırıldıklarını, %73'ü yaz stajını ebe-hemşire gözetimi altında yaptıklarını bildirmişlerdir.

Tablo 3. Öğrencilerin Yıl İçi ve Yaz Stajında Bazı Temel Beceri ve Uygulamaları Yapma Durumları

	Yıl içi uygulama		Yaz stajında uygulama	
	Sayı	%	Sayı	%
Travay takibi				
Hiç/az uyguladım	16	12.7	5	4.0
Çok sayıda uyguladım	87	69.0	101	80.2
Soruya cevap vermeyenler	23	18.3	20	15.9
Vajinal Muayene Yapma				
Hiç/az uyguladım	66	52.4	17	13.5
Çok sayıda uyguladım	38	30.2	90	71.4
Soruya cevap vermeyenler	22	17.5	19	15.1
Efesman-Dilatasyon Değerlendirmesi				
Hiç/az uyguladım	75	59.5	20	15.9
Çok sayıda uyguladım	31	24.6	89	70.6
Soruya cevap vermeyenler	20	15.9	17	13.5
İndüksiyon hazırlama/uygulama				
Hiç/az uyguladım	36	28.6	7	5.6
Çok sayıda uyguladım	68	54.0	99	78.6
Soruya cevap vermeyenler	22	17.5	20	15.9
Yardımlı Doğum Yaptırma				
Hiç/az uyguladım	86	68.3	26	20.6
Çok sayıda uyguladım	20	15.9	80	63.5
Soruya cevap vermeyenler	20	15.9	20	15.9
Yardımsız Doğum Yaptırma				
Hiç/az uyguladım	91	72.2	58	46.0
Çok sayıda uyguladım	12	9.5	46	36.5
Soruya cevap vermeyenler	23	18.3	22	17.5
Plasenta çıkartma				
Hiç/az uyguladım	51	40.5	8	6.3
Çok sayıda uyguladım	51	40.5	97	77.0
Soruya cevap vermeyenler	24	19.0	21	16.7
Yardımlı epizyotomi yapma				
Hiç/az uyguladım	95	75.4	56	44.4
Çok sayıda uyguladım	10	7.9	50	39.7
Soruya cevap vermeyenler	21	16.7	20	15.9
Yardımsız epizyotomi yapma				
Hiç/az uyguladım	95	75.4	69	54.8
Çok sayıda uyguladım	7	5.6	34	27.0
Soruya cevap vermeyenler	24	19.0	23	18.3

Tablo 3. Devamı.

Normal yenidoğanın bakımı, tedavisi				
Hiç/az uyguladım	36	28.6	14	11.1
Çok sayıda uyguladım	73	57.9	93	73.8
Soruya cevap vermeyenler	17	13.5	19	15.1
Riskli yenidoğanın bakımı, tedavisi				
Hiç/az uyguladım	68	54.0	51	40.5
Çok sayıda uyguladım	37	29.4	54	42.9
Soruya cevap vermeyenler	21	16.7	21	16.7
Aşı ve Tedavi				
Hiç/az uyguladım	38	30.2	20	15.9
Çok sayıda uyguladım	64	50.8	84	66.7
Soruya cevap vermeyenler	24	19.0	22	17.5
Doğum sonu tedavi				
Hiç/az uyguladım	21	16.7	9	7.1
Çok sayıda uyguladım	84	66.7	97	77.0
Soruya cevap vermeyenler	21	16.7	20	15.9
Kanama kontrolü				
Hiç/az uyguladım	24	19.0	14	11.1
Çok sayıda uyguladım	81	64.3	92	73.0
Soruya cevap vermeyenler	21	16.7	20	15.9
Uterus involüsyon değerlendirme				
Hiç/az uyguladım	24	19.0	11	8.7
Çok sayıda uyguladım	81	64.3	94	74.6
Soruya cevap vermeyenler	21	16.7	21	16.7
Humans bulgusu değerlendirme				
Hiç/az uyguladım	34	27.0	24	19.0
Çok sayıda uyguladım	70	55.6	83	65.9
Soruya cevap vermeyenler	22	17.5	19	15.1
Meme bakımı ve eğitim verme				
Hiç/az uyguladım	15	11.9	7	5.6
Çok sayıda uyguladım	93	73.8	101	80.2
Soruya cevap vermeyenler	18	14.3	18	14.3

Öğrencilerin belirtilen bütün uygulamaları hem yıl içi klinik uygulamalarda hem de yaz stajında da yaptıkları, ancak belirtilen uygulamaları yaz stajında daha çok uygulama olanağı buldukları görülmektedir.

TARTIŞMA

Klinik uygulamalar ebellek ve hemşirelik eğitiminin önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Klinik eğitim, teorik bilgi ile uygulamanın bütünleşmesini, öğrencinin klinikte uygulamayı yaparak ve yaşayarak öğrenmesini sağlar (Aştı ve ark. 1995, Chan 2002).

Bu çalışmadaki öğrencilerin ebellek bölümüne %59.5'i isteyerek gelmiş olup %86.5'inin ebellek bölümünü okumaktan memnundur (Tablo 1). Bu durumun okudukları süre içinde ebellek bölümünü sevmelerinden kaynaklandığı düşünülmüştür. Tezel ve Arslan'ın çalışmasında da öğrencilerin %59'u sağlık yüksekokuluna isteyerek gelmiş olup çalışmamızdaki bulgularla benzerlik göstermektedir (Tezel ve Arslan 2002).

Öğrencilerin %73.8'i 20 günlük yaz stajının yeterli olduğunu ifade etmiş, sürenin yeterli olmadığını ifade edenler (%57.6) 30 gün olması gerektiğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin neredeyse hepsinin (%92.1) yaz stajını gerekli bulması, %52.2'sinin yaz stajının sadece 3. sınıfta olmasını yeterli bulmaması, yaz stajının sadece 3. sınıfta

olmasını yeterli bulmayan öğrencilerin ise %74.25'i yaz stajının 2. ve 3. sınıflarda olması gerektiğini ifade etmiş olmaları yaz stajında daha fazla uygulama yapmış olmalarından kaynaklanabilir. Aynı şekilde Çalışkan ve Akgöz'ün 2001-2002 yılında toplam 71 ebellek bölümü öğrencisi ile yaptığı çalışmada da benzer olarak mesleki beceriyi geliştirmede yaz stajının önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Çalışkan ve Akgöz 2005b).

Çalışmaya katılan öğrencilerin %82.5'i yaz stajında gece nöbetinin olmasını istemeleri gece nöbetlerinde daha az sağlık personelinin olması nedeniyle daha fazla uygulama yapma imkanı bulmaları, doğumların gece de olması nedeni ile daha çok uygulama yapma imkanı bulmalarından kaynaklanabilir.

Öğrencilerin büyük bir çoğunluğu yaz stajını kendi belirledikleri bir ilde yapmak istemektedirler. Bu durum maddi açıdan sıkıntı yaşamamak için aile yanında kalmak istemelerinden kaynaklanabilir.

Klinikler, öğrencilerin öğrenmelerini destekleyen en önemli yerlerden biridir. Klinik ortamlar öğrencilerin öğrenmelerini doğrudan ve dolaylı yoldan etkilemekte, bilişsel, psikomotor ve beceri geliştirmelerini sağlamaktadır. Bu nedenle klinik uygulama alanları önemli bir yere sahiptir (Chan 2002).

Klinik uygulamalar ile ilgili yapılan çalışmalar da bu görüşü desteklemektedir (Demir Karabulut ve Ulusuy 2008, Karaöz, 2003). Fakat, çalışmamızda yaz stajı yaparken öğrencilerin yarısından fazlası maddi zorluk, kalacak yer, ulaşım ve yemek ile ilgili sorunlar yaşadığını, yaklaşık dörtte biri kurum ve sağlık çalışanları ile ilgili sorunlar yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Taşcın'ın 2006 yılında yaptığı bir çalışmada öğrencilerin %92.5'i klinik uygulamalar sırasında uygulamaya çıktığı kurumların yemek/yemekhane olanaklarından yeterince yararlanmadıklarını ifade etmişlerdir. Çalışkan ve arkadaşlarının (2006) yaptığı bir çalışmada; fiziki yetersizlik ve rol modeli eksikliğinin öğrencilerin teorik bilgilerini uygulamaya aktarmalarını engellediği ve doğru davranış geliştirmelerini olumsuz yönde etkilediği saptanmıştır. Akgün Kostak ve arkadaşlarının yaptığı bir çalışmada ise öğrencilerin %23.6'sı hemşirelerin yıl içi staj yaparken olumsuz tutum sergilediğini, iyi rol model olmadıklarını belirtmişlerdir (Akgün Kostak ve ark. 2012). Başka bir yıl içi staj çalışmasında hemşirelerin yarısından azı (%44.8) kendilerini klinik uygulama sırasında öğrencilerden sorumlu hissetmiştir (Akyüz ve ark. 2007). Klinik çalışanları öğrencilere rol modeli olmalı, mesleki ve eğitim konularında danışmanlık yapmalıdırlar (Bayık 2000, Karaöz 2003).

Katılımcıların %27.8'i yaz stajı yaptıkları kurumda okulun belirlediği kliniklerden farklı kliniklerde çalıştırılmışlardır. Bu durum kurumların kendi personel ihtiyaçlarını karşılamak için öğrencinin gereksinimlerini göz önünde bulundurmamalarının bir sonucu olarak gerçekleşmiş olabilir. Benzer sonuçlar Çalışkan ve Akgöz'ün çalışmasında da görülmektedir (Çalışkan ve Akgöz 2005a).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin çoğunluğu (%87.3) yaz stajı yaparken el manipülasyonunun geliştiğini, mesleki güveninin arttığını, mezuniyet kriterlerini tamamlama olanağı bulduklarını, yıl içi klinik uygulamalarda yapamadığı uygulamaları yapabildiklerini ifade etmişlerdir (Tablo 2). Karaöz, yaptığı bir çalışmada öğrencilerin %56.7'sinin derste öğrendiklerini yıl içi klinik uygulamalarda yeterince gerçekleştiremediklerini saptamıştır (Karaöz 1997). Başka bir çalışmada katılımcıların %30.2'si sadece hemşirelikle ilgili uygulama yaptıklarını belirtmişlerdir (Taşcı 2006).

Öğrenciler NST çekme değerlendirme, vajinal muayene yapma, efasman, dilatasyon değerlendirme, indüksiyon hazırlama ve uygulama, yardımcı ve yardımcı doğum yapma, plasenta çıkartma, epizyotomi açma, normal ve sağlıklı yeni doğanın bakımı ve tedavisi, aşı ve genel tedavi, kanama kontrolü gibi bir ebeğin yapması gereken uygula-

maları hem yaz stajında hem de yıl içi stajda uygulama imkanı bulmuşlardır. Öğrenciler sadece 3. sınıfta eğitim öğretim döneminde yıl içi toplam 100-110 gün kliniğe çıkmışlardır. Yaz stajı süresi 20 gündür. Fakat yaz stajında yıl içi staja göre daha fazla uygulama yapmışlardır. Çalışkan ve Akgöz'ün çalışmasında da yıl içi uygulamalarda ve yaz stajında uygulama yapma durumu açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur (Çalışkan ve Akgöz 2005a).

SONUÇ

Ebelik bölümü öğrencilerinin neredeyse hepsi yaz stajını gerekli bulmakta ve üçte ikisi yaz stajının ikinci ve üçüncü sınıfta olmasını istemektedirler. Yaklaşık olarak yarısı staj süresinin 30 iş günü olmasını yeterli bulmakta fakat gece nöbetine de kalmak istemektedirler. Öğrenciler yaz stajının kendilerine çok faydalı olduğunu ancak bu sürede maddi, kalacak yer, ulaşım, yemek, kurum, sağlık çalışanları ile ilgili bir takım sorunlar yaşadıklarını belirtmişlerdir.

Yaz stajının daha verimli olması için okul ile hastane yönetimi arasında iletişim ve işbirliğinin sağlanması, hastane yönetiminin yaz stajının hedeflerinden haberdar edilmesi, öğrencilerin yaz stajını kendilerinin istedikleri ilde ve hastanede yapmaları, yaz stajında karşılaştıkları sorunların daha detaylı belirlenip çözüm önerilerinin planlanması için daha fazla çalışmalar yapılması, staj yaptıkları kurumların yemekhanelerinden ücretsiz olarak yararlanabilmeleri, maddi açıdan desteklenmelerine yönelik düzenlemelerin yapılması önerilir.

KAYNAKLAR

- Akgün Kostak M, Aras T, Akarsu Ö (2012) Hemşirelik Öğrencilerinin klinik hemşirelerin eğitimlerine verdiği katkıya ilişkin görüşleri. Cumhuriyet Hemşirelik Dergisi, 1(2):39-45.
- Akyüz A, Tosun N, Yıldız D, Kılıç A(2007) Klinik öğretimde hemşirelerin kendi sorumluluklarına ve hemşirelik öğrencilerinin çalışma sistemine ilişkin görüşleri. TSK Koruyucu Hekimlik Bülteni, 6(6):459-464.
- Aştı T, Taşocak G(1995) Klinik Eğitimde Farklı Bir Yaklaşım. Hemşirelik Bülteni, 9(35):7-17.
- Bayık A(2000) Ülkemizde Hemşire Yetiştiren Kurumlarda Eğitimcilerin Nitelik Sorunu ve Eğitimcilerde Olması Gereken Özellikler. Toplum ve Hekim. Mayıs-Haziran. 15(3): 190-197.
- Chan D(2002) Development of the clinical learning environment inventory: Using the theoretical framework of learning

- environment studies to assess nursing students' perceptions of the hospital as learning environment. Journal of Nursing Education, 41(2):69-75.
- Çalışkan T, Akgöz S(2005a) Sağlık Yüksek Okulu Öğrencilerini Mesleki Yaşama Hazırlamada Yıl İçi ve Yaz Stajlarının Katkısı. Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, 31(1): 9-13.
- Çalışkan T, Akgöz S(2005b). Kuramsal Bilgi ile Uygulamanın Bütünleştirilmesinde Yaz Stajının Etkisi. Hemşirelik Forumu Dergisi, Sayı:1 sayfa 10-15.
- Çalışkan T, Gökşen T, Dağ A (2006) Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Klinikteki Yaşam Bulguları ve Parenteral Girişimlerinin Değerlendirilmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 1(1):73-78.
- Demir Karabulut S ve Ulusoy M.F(2008) Öğrencilerin hemşirelik dersinin klinik uygulamasına ilişkin görüşleri. Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi, 15(2):26-40.
- Karaöz S (1997) Hemşirelik Dersi Alan Öğrencilerin Klinik Uygulamaya İlişkin Değerlendirmeleri. C.Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 1(1): 23-30.
- Karaöz S (2003)Hemşirelikte Klinik eğitime Genel Bir Bakış ve Etkin Klinik Öğretim için Öneriler. Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi, 5(1):15-21.
- Keser İK, Çalışkan M, Gördebil E(2008) Ebelik ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin okul hastane işbirliğine ilişkin görüşlerinin belirlenmesi. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 11(4):1-9.
- Şentürk Erenel A, Dal Ü, Kutlu Türkan S, Vural G(2008) Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi, 15(2):16-25.
- Taşcı K.D(2006) Hemşirelik Öğrencilerinin Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Dersi Klinik Uygulamasına Yönelik Değerlendirmeleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 9(2): 52-61.
- Tezel A, Arslan S(2002) Erzurum Sağlık Yüksekokulu 1. Sınıf Öğrencilerinin Mesleklerini Seçmeye ve Mesleğe İlişkin Görüşleri. Atatürk Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Dergisi, 5(2):1-7